

## מסורת הש"ס

רש"י

## הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

ר"ן

הגהות הב"ח

נ.

(א) נב"א אול הוה תרמי  
 סרי: (ב) שם ועוד שבין  
 ליד ארמולות מיות: (ג) שם  
 ואשתי מן נכסיה מן שית  
 מילי: (ד) שם עבדן ליה  
 חד מן עינא: (ה) שם  
 אמרו ליה יעביד מרגל:  
 (ו) שם טבעת ספינתא  
 דמן דסרוקיתא וכוליה  
 עיסקא וכו' כהוא זמנא  
 ומן מרגליה כ"ל:  
 (ז) רש"י ד"ה חלל דלא  
 וכו' שנים הס"ד ואח"כ  
 מ"ה ואת להיכא שלא  
 היה לה בגדים ראויים  
 (ח) הס"ד: (ט) ד"ה ומן  
 אילא וכו' עושין להן  
 אות מן ענין של איל  
 ואית דגרסי מן ענא מ"ה  
 עושין: (ע) ד"ה איתמו וכו'  
 דבר הס"ד ואח"כ מ"ה  
 יעביד מרגל:

## פירוש הרא"ש

דלי ציפתא. הגביה  
 המחללת וסמן על הנס  
 שילא שם משות: דכלבא  
 שבוע. עשר גדול היה  
 כדליתא בפרק הנוקין  
 (גיטין דף טז): רמינא לך  
 ירושלים דרחבא. אם  
 יהיה לי סיוקא אעשה לך  
 ירושלים של זה עשרה  
 הקבלת עיר של זה וכן  
 עשה לה כדליתא בפרק  
 טהא אשה (ד נט): אתא  
 אליהו ב"ר. כדי לנחמס  
 מעבר ספורים: כל ענא.  
 עושין של זה או עו  
 אחד ממין האין: גווא.  
 תחית ען גדול: מן  
 מברוינא דרחבא. פעם אחת  
 הגרסי ישראל לזות משות  
 ולזה אותם ר' עקיבא  
 ממטרונותא אחת אמרה לו  
 מה אמר ויהי העולם  
 והים הגדול יהיו ערבים  
 שלי כשהגיע זמן הפרעון  
 חלה ר"ע הלכה ועמדה על  
 שפת הים ואמרה ידעתי  
 שאחלמלא שעכבו אותם את  
 ר"ע היה פורע בזמנו את  
 שאמר ויהי העולם והים  
 יחלמו ערבותם על עשה  
 בקציה שלח רוח שטות  
 בזמנו של קיסר ונטלה  
 קוספא מלאה זהב  
 ומרגליות ושלחה על פני  
 הים והים והרוח הבאתה לפני  
 אותה מטרוניתא ונטלה  
 ורשעמד ר"ע תחלו עול  
 צידו הממון והבילו לה  
 ערבים לו כבד פרעו לי  
 והתמר נחמה לו:

דלי ציפתא. מחללת: חוי מאי איכא. מעשה נסים הוה נקיט:  
 מן מווי. היה מלקט התבן משערותיה: רמינא לך ירושלים  
 דהנא. תכשית של זה שירושלים מווייר בה והכי עבד לה כדליתא  
 בפרק זמא אשה (שבת דף נט): אסא אליהו אדמי לזון כאנשא. כדי  
 לנחם אותם ולהראות להם שיש עניים  
 יוסר מהם: ולא דמי לך. שאינו

דומה לך ממשפחה חשובה כמותך:  
 ואם ליהא. שלא היו לה צגדים  
 ראויים: יודע דייק נפש כהממו.  
 יודע הוה זה שלטעמיה צבדילי:  
 שלי ושלם שלה הוא. תורתי  
 ותורתם צבדילי היא שנתנה לי  
 ענא למחל לצי רב: אילא דספינתא.  
 צבדילי ספינה היו עושין דמות איל מעץ  
 לנחש ולסימן שמהא הספינה קלה  
 בהליכתה כאלו והיו ממלאין אותה  
 דיגרי זה: ומן גווא. טיבה העשירה  
 להנניע תבוכה ממון הספינה  
 כדלמרינ (ר"ה ו). כי גוא דרממנא  
 לשון אורז: ומן מטרוניתא. פעם  
 אחת הולכו ר"ע ותלמידיו מעות  
 והלכו אל מטרוניתא אמרה לו לר"ע  
 הריני מלווה אותך ותהיה אמת לווה  
 והקצ"ה ויס ערבים צדכר קצב לה  
 זמן לפרעון וכשהגיע זמנה הלכה  
 אותה מטרוניתא על שפת הים אמרה  
 רבש"ע גלוי וידוע לפניך שר"ע חולה  
 ולא היה צידו לפרוע חובו ראה  
 שאתה ערב צדכר מיד נשתתית צמו  
 של קיסר ונטלה ארצו מלא אכנים  
 טובות ודיגרי זהב וזרקה לתוך הים  
 והים הציאתו בנקום שהיתה אותה  
 מטרוניתא יושבת על שפת הים מיד  
 נטלה אותו ארצו והלכה לה לימים  
 נמרסא ר"ע וצא לו אלל היא  
 מטרוניתא ומעותיו צידו לפרעון  
 חובו אמרה לו חזרתי אלל  
 הערצ והוא פרע כל החוב והא  
 לך מה שנתן לי יותר ומאותו  
 ממון שהחזירה לו נתעשר ר"ע:  
 ומן

עבדין ליה (ו) מין עינא זימנא חדא אנשייה על כ"פ ימא אתא הוא אשכחיה  
 ומן גווא דזימנא חדא יתיב ארבעה זווי לספונאי אמר להו אייתי לי מרעם  
 ולא אשכחו אלא גווא על כ"פ ימא איתיה ליה אמרו ליה (ו) עביד מרגא עליה  
 אישכח דהוה מלי דיגרי דזימנא חדא טבעת ספינתא (ו) וכולי עיסקא הוה  
 מחית בהווא גווא ואישתכח בהווא זימנא דמן (ז) דסרוקיתא ומן מטרונותא  
 ובין

הים אמר לה ר"ע כן יהיה כשהגיע הזמן חלה ר"ע ולא היה יכול להציא הממון יאלת אותה מטרוניתא על שפת הים ואמרה רבש"ע גלוי וידוע  
 לפניך כי לך ולית הוה האמנתי מעותי הכנים הקצ"ה רוח שטות צלבה של [בת] קיסר ונכנסה לבית גזיו ונטלה קרטילת וזרקה לים והשליכה  
 הים לפתח ביתה של אותה מטרוניתא ונטלתה ולאחר זמן הציא לה ר' עקיבא הממון ואמר לה אל יחר לך שלא הבאתי לך הממון  
 בזמן שקבענו שחליתי אמרה לו יהא הכל שלך שממוני צא לידי בזמנו וספרה לו כל המעשה ונתנה לו מתנות גדולות ופטרתו לשלום:

ומן

דלי ציפתא. הגביה המחללת שהיה יושב עליה: ואמר ליה לשלוחא.  
 לאלו לצימיה: חוי מאי איכא. ראה כמה עושר יש לי. שנעשה לו נס  
 ונתמלא כל אותו מקום זהובים: ואינפסינא ליה ציפוא. צימות  
 החורף: הוה גנו צי סינא. היו ימים צין התבן שלא היו להם

כרים וכסותם: קא מנקיט ליה  
 סינא מן מווי. היה מלקט התבן  
 משערו: אי הוי לי רמינא לך ירושלים  
 דהנא. אם יהיה לי סיוקא שאתעשר  
 אעשה לך ירושלים של זהב בתי נפש  
 שמזוירת צבד ענייני ירושלים והיינו  
 דלמרינ במסכת שבת (דף נט). עיר  
 ירושלים של זהב כדעבד ליה רבי  
 עקיבא לצימיה: אסא אליהו קרא  
 אצבא וכו'. עבד הכי משום קורת  
 רוח להן דלדידיה לא היה לו אפילו  
 תבן כמו להם: שפיר עבדי לך אצבא.  
 דלדרינ מנכסיה: חדא דלא דמי  
 לך. שהוה גרוע ממך ועוד שמנייתך  
 באלמנות חיות שהרי הניקך כמה  
 שנים (ו) יודע דייק נפש כהממו.  
 אית דלמרי דאיהי הות ידעה דר'  
 עקיבא הוה ואמרה ליה ללא מיתגניח  
 צעיניה. ואית דלמרי דלא הות ידעה  
 אלא הכי קא אמרה דלדיק לא מצוה  
 לאיני: שלי ושלם שלה היא. על  
 ידה הוה כל מה שלמדתי: מן שית  
 מיני אינעס רבי עקיבא מן כלנא  
 שבו. דפליג ליה צנכסיה: ומן  
 אילא דספינתא דכל ספינתא עבדין  
 ליה מן עינא. עושין להן (ו) מן אותו  
 ענין של איל. ואית דגרסי מין עינא  
 היו עושין כמין אלא של עץ והיו  
 נותנים בו כספס: אנשייה על כ"פ  
 ימא. ששכחו לאחור איל על שפת הים  
 ומאלו רבי עקיבא: ומן גווא. טיבה:  
 ארבעה זווי לספונאי. ליורדי הים  
 לריוח: אייתו לי מרעם. הציאו  
 לי שום דבר: (ו) מרגא עליה.  
 ימתין אדוניו עליו עד שצביא לך  
 וכל ממונא דהוה צספינתא הוה מונח  
 כהווא גווא: ומן מטרוניתא.  
 שפעם אחת הולכו כהמים ממון  
 הרבה לבית המדרש ושיגרו את ר'  
 עקיבא אלל מטרוניתא אחת ולזה  
 ממנה ממון גדול וכשנתנה לו אמרה  
 לו מי יהיה לי ערב שתפרע לי לזמן  
 קצוב אמר לה מי שתמצא אמרה  
 לו הקצ"ה והים שהיה ביתה על שפת

דלי ציפתא. פירוש הגביה  
 המחללת וסמן שיתגנא  
 שם משות הרבה ננס:  
 גני ברחבא. ממתת עיני:  
 מנקיט ליה תיבנא. ממה  
 שנאלח לו כשערו: רמינא  
 לך ירושלים דרחבא.  
 וכן עשה כדליתא שבת  
 (דף נט): דלא דמי  
 לך. איתו ראו והגון  
 לך: אילא דספינתא. כל  
 הספינות עושין להם איל  
 של זהב: ומן מטרונותא.  
 פעם אחת הולכו תלמידי  
 רבי עקיבא למשות הלכו  
 אלל מטרוניתא לזות ממנה  
 אמרה להם איני מאמנת  
 אמר לה רבי עקיבא מי  
 את חפצה שאמתי לך ערב  
 אמרה לו מי שאמר ויהי  
 העולם ויס הגדול וכשהגיע  
 הזמן חלה רבי עקיבא ולא  
 בא הלכה על שפת הים  
 אמרה רבש"ע היום חלה  
 רבי עקיבא ערב לי מה עשה  
 הקצ"ה בלזות היום נשתת  
 בת קיסר ונטלה קוספא  
 מלאה כסף וזהב והייתה  
 לים וצפה וצאה לאחור  
 מקום ונטלה אותו ומאלה  
 בה ממון גדול וכשנתמצא  
 רבי עקיבא בא אללה ואמר  
 גלוי וידוע לפני מי שאמר  
 ויהי העולם שחליתי בלזות  
 הזמן עבשתי הרי כל ממוןך  
 צדי וספרתי לו כל המעשה  
 והניקטו צבית גנויה ונתנה  
 לו מתנות גדולות:

(א) כמזכר סב: (ש"ס כמה  
 שטייטס) (ב) כמזכר סב.  
 לתא וכן משמע צימנות  
 סב: (ש"ס א) וצב"י לתא.  
 (ד) צבדילי ערך סק' ו'  
 אורח יסמעתליס מרגו  
 ירושלמי עינא דסרוקיתא.

## תורה אור השלם

1. יודע צדיק נפש  
 בהמתו ודומי רשעים  
 אכזרי: משלי י ב

## מוסף רש"י

דכלבא שבוע. שם אחד  
 מעשרי ירושלים שכל  
 הננסים ליתו רעב עבד  
 היה יולא שבע (כתובות  
 סב): יודע צדיק נפש  
 בהמתו. הוה כהממו ומני  
 צימו לייכס (משלי י ב)  
 י. שלי ושלם שלה  
 הוה. תורה שלמדתי אני  
 ושלמדתי אסא על ידה  
 הוה (כתובות סג).

## תוספות

דלי ציפתא. פירוש הגביה  
 המחללת וסמן שיתגנא  
 שם משות הרבה ננס:  
 גני ברחבא. ממתת עיני:  
 מנקיט ליה תיבנא. ממה  
 שנאלח לו כשערו: רמינא  
 לך ירושלים דרחבא.  
 וכן עשה כדליתא שבת  
 (דף נט): דלא דמי  
 לך. איתו ראו והגון  
 לך: אילא דספינתא. כל  
 הספינות עושין להם איל  
 של זהב: ומן מטרונותא.  
 פעם אחת הולכו תלמידי  
 רבי עקיבא למשות הלכו  
 אלל מטרוניתא לזות ממנה  
 אמרה להם איני מאמנת  
 אמר לה רבי עקיבא מי  
 את חפצה שאמתי לך ערב  
 אמרה לו מי שאמר ויהי  
 העולם ויס הגדול וכשהגיע  
 הזמן חלה רבי עקיבא ולא  
 בא הלכה על שפת הים  
 אמרה רבש"ע היום חלה  
 רבי עקיבא ערב לי מה עשה  
 הקצ"ה בלזות היום נשתת  
 בת קיסר ונטלה קוספא  
 מלאה כסף וזהב והייתה  
 לים וצפה וצאה לאחור  
 מקום ונטלה אותו ומאלה  
 בה ממון גדול וכשנתמצא  
 רבי עקיבא בא אללה ואמר  
 גלוי וידוע לפני מי שאמר  
 ויהי העולם שחליתי בלזות  
 הזמן עבשתי הרי כל ממוןך  
 צדי וספרתי לו כל המעשה  
 והניקטו צבית גנויה ונתנה  
 לו מתנות גדולות: